

Genomförda aktiviteter Hösten 2023

Resor hösten 2023

Konstvandring på Söder samt Sven-Harrys Konstmuseum

Fredagen den 6 oktober gjorde ESUs medlemmar en konstvandring i Kring sekelskiftet höll ett stort antal konstnärer till på Mariaberget som kom att kallas för Stockholms eget Montmartre och som idag anses vara det mest författartäta området i hela Europa med sina 150 författare. Söders charmiga konst- och författarkvarter.

På Sven-Harrys konstmuseum i Vasaparken serverades lunch i restaurang Bistro Guld och därefter fick man en guidad visning av den permanenta konstsamlingen. Samlingen har ett personligt urval av nordisk konst uppbyggd under 35 år av hängivet samlade. Här finns äldre verk som representeras bäst genom Ernst Josephson, August Strindberg, Helene Schjerfbeck och med särskild fokus på Carl Fredrik Hill.

Besök på Sörmlands museum i Nyköping

En solig förmiddag den 16 november reste 45 personer med Håbo buss och vår chaufför Sven-Olof till Sörmlands museum i Nyköping. Där fick vi en mycket uppskattad visning av utställningen om NK:s möbler.

Under nära sju decennier tillverkade NK sina möbler i Nyköping. Produktionen vid NK:s verkstäder är en viktig del av svensk designhistoria. Nu berättas den för första gången i sin helhet.

År 1904 – bara två år efter etableringen av Nordiska Kompaniet – grundas NK:s verkstäder i Nyköping. Vid verkstäderna tillverkas möbler och inredningar som

kommer att bli tongivande inom svensk designhistoria. Till en början tillverkas mestadels praktpjäser i exklusiva material.

Under 30-talet ritade Axel Einar Hjorth enklare och rustikare möbler, sportstugemöbler, i furu med namn som Lovö och Utö för NK, men kundkretsen var fortfarande de som hade det gott ställt. De går idag för

skyhöga belopp även på en internationell marknad. Nedan ses en möbel till vänster i nytillverkad klädsel och till höger i solblekt originalklädsel

Under 1940-talet börjar företaget med mer maskinell serieproduktion. Med serien Triva-Bygg introduceras möbler levererade i platta paket för första gången i Sverige – med bifogade skruvar och instruktioner.

NK startar den lite enklare och billigare heminredningsavdelningen NK-Bo där den så småningom mycket omfattande Triva-serien presenteras i inspirerande miljöer.

Parallellt fortsätter de stora och prestigefyllda inredningsuppdragen med bland annat en lång rad ambassader. Man tillverkar bland annat den så kallade Tokyo-stolen. NK får dessutom ensamrätt i Sverige att licenstillverka möbler från det amerikanska företaget Knoll. Det betyder bland annat att tusentals stativ till den så kallade fladdermusfåtöljen lämnar verkstäderna i Nyköping.

På Sörmlands museum visades även ett urval Barbiedockor från 1960- och 70-tal. Dockorna tillhör en hängiven sörmländsk Barbiesamlare. Samlingen består

huvudsakligen av Barbies från åren 1960–1974. Med tiden har dock några enstaka nyare dockor smugit sig in. I svart ser ni Audrey Hepburn som Barbie-docka.

Vår välsmakande lunch åt vi på Stenbro Salonger i Nyköping.

Där bjöds vi på smörstekt kycklingfilé, timjanpotatis och grönpepparsås i en vacker miljö.

Text och bilder: Gunnar Goblirsch

Stjärnjul – En show att minnas!

Tillsammans med PF Eskilstuna och SPF Strängnäsområdet reste medlemmar i ESU till Filadelfia Convention Center i Stockholm. Stjärnjul är en årligt återkommande julkonsert som arrangeras och produceras i ideell regi av köerna "The EntertainMen" och "Rönninge Show Chorus".

Vid ankomst till Stockholm serverades förtäring i bussen. Sedan fick medlemmarna uppleva en oförglömlig julshow med fantastiska gästartister,

200 körsångare samt stor orkester under ledning av Johan Landqvist

Konserten Stjärnjul gjorde entré i Filadelfiakyrkan redan 1993 och är därmed Stockholms mest långlivade jultraditioner. Efter några år på andra scener var Stjärnjul äntligen tillbaka på Filadelfia 2023.

Medlemsmöten hösten 2023

Musik och information på höstens upptaktsträff

Med musik av **Dambälgarna** och information om höstens verksamhet inleddes höstterminens aktiviteter den 13 september på Royal. Uppemot 70-talet medlemmar hade kommit till upptaktsträffen för att lyssna på sprittande glad musikunderhållning. Det var många gamla godingar som de åtta Dambälgarna bjöd på till publikens stora förnöjelse. Den musikaliska presentationen sköttes av Gun Sundberg, spelledare

var Ann-Marie Nordqvist och för vacker skönsång svarade Inger Henebäck, som också fick publiken att sjunga med i de välkända låtarna. Från Resekompaniet medverkade Linda Kaipainen och berättade om höstens olika resor medan Margot Bandmann redogjorde för övriga aktiviteter som Senioruniversitetet arrangerar. Sedvanligt lotteri och kaffesamkväm med mingel avslutade höstens första träff.

*Smittande glad musik bjöd de åtta Dambälgarna på vid höstterminens upptaktsträff på Royal.
Text: Anita Norberg Bild: Gunnar Goblirsch*

Vargen – den jagade jägaren

På temat "Vargen – den jagade jägaren" talade journalisten, fotografen och författaren **Henrik Ekman** vid höstens första medlemsmöte den 27 september. Från att ha varit ett gissel på 1800-talet försvann de sista vargarna i södra Sverige 1874. Det moderna skogsbruket bäddade dock för vargens återkomst och när den första vargen kom tillbaka till Värmland i slutet

på 1970-talet inleddes den moderna svenska varghistorien. Att vargen är ett vilt som väcker känslor framgår inte minst av de hätska konflikter som förekommer mellan vargvänner, som vill låta stammen utvecklas i fred och vargmotståndare som vill se utrotning.

För att mildra de infekterade motsättningarna skulle en satsning på vargturism liknande den som genomförts i Yellowstone i USA vara en möjlighet. Ett annat tänkbart sätt att lugna ned situationen vore att tillämpa en årlig begränsad licensjakt. Samtidigt måste det i ett modernt samhälle finnas plats för det vilda, menade Henrik Ekman.

Ett intressant och tänkvärt föredrag, som gav nya perspektiv på samspelet mellan viltet och människan, och som uppskattades av de drygt 100 medlemmarna som kommit till Royal.

Som föredragshållare vid höstens första medlemsmöte medverkade journalisten, fotografen och författaren Henrik Ekman som gjort både filmer och skrivit böcker med naturanknytning, bl a Vargen – den jagade jägaren.

Text: Anita Norberg Bild: Gunnar Goblirsch

Finstämt musikprogram

I ord och ton bjöd Bosse Lundkvist publiken på egna reflektioner och hågkomster från sin tid med pappa ministern Svante Lundkvist. På bilden ses även Janne Elvi på gitarr och Claes Fall, bas.

Text: Anita Norberg Bild: Gunnar Goblirsch

En musikalisk resa i tid och rum bjöd tre lokala kulturpersonligheter på vid medlemsmötet den 11 oktober på Royal. För det finstämda sång- och musikprogrammet svarade **Bosse Lundkvist** och hans musikaliska vänner Janne Elvi och Claes Fall. Under rubriken "I grund och botten" framförde Bosse egna texter som han även tonsatt, varvat med berättelser och anekdoter från tiden med pappa Svante Lundkvist. Publiken fick även lyssna till inspelningar som Bosse gjort med sin pappa ministern. Över 100 medlemmar hade kommit för att lyssna och njuta av en stunds skön musik och poetiska texter med tänkvärt innehåll.

Kampen om kronan med Karl IX i fokus

Om Karl IX och hans tid som hertig och regent berättade historikern och fil dr **Erik Petersson** för drygt 120 personer vid medlemsmötet den 25 oktober. Det blev en uppskattad, intressant och initierad "historielektion" om hur kung Karl utmanövrerade sina bröder och tillskansade sig makten och kronan, inte utan blodiga inslag, som bl a slaget vid Stångebro och Linköpings blodbad. Karl IX, som redan vid 15 års ålder fick sin krigiska utbildning, var dock inte enbart en hänsynslös härskare. Han stod för flera tekniska innovationer, viktiga för både industrin och handeln, och han byggde även en handelsflotta med bas i Nyköping. Efter att ha varit hertig över Sörmland, Närke och Värmland utsågs han till riksföreståndare 1599 och kröntes till kung i Uppsala 1607. Under hela hans regeringstid pågick flera krig, så även då han avled i Nyköping 1611, 61 år gammal efter ha fått en stroke.

Karl IX var gift två gånger, i första äktenskapet som han ingick 1579 med den då blott 18-åriga Maria Pfalz föddes sex barn. Efter hennes död gifte han om sig med Kristina av Holstein-Gottorp och fick sonen Gustav som kom att bli Gustav II Adolf.

Erik Petersson har skrivit flera uppmärksammade böcker om maktspelet i Norden. I sitt föredrag utgick han från den biografi han gett ut med titeln "Karl IX – kampen om kronan". En viktig källa har varit den kalender som Karl IX skrev i varje dag. – Han drömde mycket, inte minst mardrömmar, och kalendern noterade han att "vissa dagar har sin tid" vilket kan tyda på att han hade vissa manodepressiva drag, avslöjade Erik Petersson, som nu i september utkommit med ytterligare en ny bok "Drottning Margaretas dröm".

Erik Petersson diskuterar sina böcker med en medlem i ESU.

Text: Anita Norberg Bild: Gunnar Goblirsch

Vad händer i Europa?

Om vad som hänt i Europa sedan Angela Merkel lämnat den politiska scenen talade SVT:s mångåriga utrikesreporter **Rolf Fredriksson** vid medlemsmötet den 8 september vilket samlat rekordstor publik – närmare 160 personer! Rolf Fredriksson, som rapporterat om viktiga utrikesändelser alltsedan Berlinmurens fall för 34 år sedan, tog bl a upp de stora förhoppningar som då ställdes på en återförening och nedrustning i Europa som skulle leda till ökat samförstånd och fred. I stället har utvecklingen gått åt rakt motsatt håll med Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina som det kanske mest otänkbara scenariot.

En viktig fråga som belystes var vad som kommer att hända med EU efter kriget. Hur ska unionen fungera i framtiden med sina idag 27 medlemsländer och med ytterligare stater som "knackar på dörren" till ett medlemskap, däribland Ukraina, Moldavien, Georgien, Serbien m fl. Vilka beslutsformer kan komma att bli aktuella, hur ska budget-, klimat-, asyl- och migrationsfrågor lösas gemensamt och hur ska ett ekonomiskt suveränt Europa kunna nås.

"Det är stora frågor att avhandla inför en utvidgning av EU, ett epokskifte där vi inte sett följderna", konstaterade Rolf Fredriksson. Och om Angela Merkel, efter hennes storhetstid som förbundskansler, kunde han berätta att hon numera ägnar sig åt hemmet, matlagning och långa strandpromenader och att hon inte aspirerar på någon ny politisk karriär, allt enligt intervjuer hon gjort i utländska media.

Rolf Fredriksson berättade om Europa och framtiden för en rekordstor publik på medlemsmötet den 8 november. Text: Anita Norberg Bild: Gunnar Goblirsch

Uppskattat författarbesök på höstens sista medlemsmöte

Majgull Axelsson, en av våra mest älskade kvinnliga författare gästade Senioruniversitetet vid medlemsmötet 22 november. På ett personligt och avspänt sätt berättade hon om sitt författarskap och hur hennes romaner kommit till. Försöket att skriva en kärleksroman stupade dock på att hon redan efter första kapitlet somnade. I stället blev det böcker om "dystra och sorgliga ämnen", som hon uttryckte det. I sitt skrivande har hon tagit fasta på rådet av Vilgot Sjöman att blanda fakta och fiktion. Det angreppssättet har resulterat i flera prisbelönta böcker där främst de utsatta barnens situation står i fokus. När boken "Rosario är död", vilken handlar om ett gatubarn i Filippinerna som fallit offer för sexturism, kommit ut hörde Svenska kyrkan av sig och undrade om hon kunde skriva ett kapitel om helvetet(!) till en konfirmandbok, men av detta blev inget. I sin senaste bok, "Svalors flykt", inspirerad av de

tragiska händelserna kring "Lilla hjärtat", är det egentligen storasystemen Zadies situation som intresserat henne mest och hur den 16-åriga flickan hanterats av myndigheterna.

- Jag vill visa hur ungdomars liv förstörs av att de flyttas runt i olika familjehem, förklarade Majgull Axelsson och nämnde den modell som tillämpas i England som en förebild. Där är det föräldrarna som måste skärpa till sig, om inte så adopteras barnen bort utan deras medgivande

Majgull Axelsson berättade också om sin Parkinsonsjukdom som hittills inte påverkat hennes liv så hårt och där skrivandet varit till hjälp för att hantera den. Så fler böcker lär det bli – om hon själv får bestämma.

Uppemot 120 medlemmar hade kommit till Royal och fick lyssna till en inspirerande och fin föreläsning av den framgångsrika författaren Majgull Axelsson, som nått en stor läsekrets med sina romaner efter genombrottet med ”Aprilhäxan” 1997 vilken belönades med Augustpriset.

Text: Anita Norberg Foto: Gunnar Goblirsch

Höstavslutning på Plevnagården

På själva Luciadagen 13 december ägde Senioruniversitetets traditionella höstavslutning rum, den här gången på Plevnagården i Malmköping. Ett 50-tal medlemmar for med buss till det anrika hotellet för att inta en välsmakande decemberlunch och umgås under trivsamma former. En kort historik över Plevnagården förmedlades efter maten och deltagarna fick bli veta att här uppfördes Sveriges första militärsjukhus 1886 då Södermanlands regemente var lokaliserat till orten. När detta flyttade till Strängnäs blev Plevnagården seminarium för småskolelärarinnor och har senare fungerat som vilohem för denna yrkeskategori.

Sedan 1980 är Plevnagården hotell- och konferensanläggning. Hemfärden till Eskilstuna gick i Lucians tecken då busschauffören Stefan mötte upp med ljuskrona på huvudet och fick resenärerna att samstämigt sjunga med i Luciasången dagen till ära. Ordföranden Gunilla Sundqvist tog tillfället i akt att tacka för året som gått och önskade alla en God Jul och Ett Gott Nytt År.

Den traditionella höstlunchen var i år förlagd till Plevnagården i Malmköping. Menyn på avslutningslunchen bestod av kalvfärsbiffar, potatispuré, lingon och gräddsås som blev mycket uppskattat. Busschauffören Stefan, dagen till ära iförd Luciakrona, fick rycka ut efter en del busskrängel inför hemfärden. Han fick alla på gott humör när han stämde upp Luciasången och fick resenärerna att även sjunga med.
Text: Anita Norberg Bilder: Gunnar Goblirsch och Anita Norberg

Föreläsningsserier hösten 2023

Min musik

Under hösten 2023 deltog 78 medlemmar i föreläsningsserien Min musik. Liksom tidigare hade fyra gäster inbjudits att spela och tala om den musik som har och/har haft betydelse för dem på olika sätt. Gästerna var **Mats Werner** – "Är jazz farligt? Musik och musiker nära mig", **Bengt Strandberg** – The soundtrack of my life, **Gunnar Sandevärn** – Min musik, mina förebilder, mina ledstjärnor. Svängigt, vackert, storslaget!, **Emma Gustafsson** – Musik som verktyg.

Deltagarna har fått lyssna till jazzmusik, till pop och rock, till klassisk musik, körmusik samt välbekanta låtar av olika slag. Deltagarna fick också medverka själva i allsång. Kunniga, personliga och berörande kommentarer har också bidragit till att publiken uttryckt stor entusiasm över höstens programserie och framfört förhoppningar om en fortsättning till våren. Håkan Sjöberg hade valt att hoppa av som ledare för serien och tackades för sin insats vid det första programmet. Birgitta Johansson var tillsammans med Birgitta Widholm värdar under hösten och de utlovade en fortsättning till våren 2024.

*Mats Werner, Bengt Sandberg, Gunnar Sandevärn samt Emma Gustafsson med danspartner.
Text samt bild 1 och 4: Birgitta Widholm*

Krishärddar i världen

Många av världens oroshärddar har avhandlats i vår föreläsningsserie "Kriahärddar i världen". I höst har två träffar hållits och som tidigare har **Stig Wahlström**, Västerås, fungerat som föreläsare. Han är välbekant och efterfrågad av de många deltagare som troget återkommer för att få information och mer kunskap om såväl aktuella händelser som bakgrunder till desamma. Med sitt gedigna kunnande har Stig Wahlström beskrivit och berättat om mycket av det som hänt och händer i bl a Europa som Sveriges Nato-ansökan, det svenska försvaret i framtiden, Tyskland och det ekonomiska läget liksom kriget i Ukraina och nu senast valet i

Nederländerna. Han har också beskrivit andra viktiga världshändelser där bl a situationen i Sydamerika och det argentinska valet, migrantproblematiken liksom Kinas offensiv i både Afrika och Sydamerika med nya handelsavtal har blivit belysta. Ett rikt bildmaterial, som Stig Wahlström själv tagit fram, har kompletterat informationen vilken är både efterlängtat och uppskattad av Senioruniversitetets medlemmar, som varje termin har fyllt Studieförämjandets stora sal Kulturum. Till våren är fyra nya träffar planerade på samma tema: "Kriahärddar i världen".

*Föreläsningsserien "Krishärdar i världen" hör nog till de mest jämställda aktiviteter Senioruniversitetet arrangerar, där andelen kvinnor är i princip lika stor som antalet män. På bilden ses föreläsaren Stig Wahlström med fr v Margareta Jansson, Birgitta Lindholm och Sylvia Pedersén under rasten då juice och kakor serveras.
Text och bild: Anita Norberg*

Studiebesök hösten 2023

Stort intresse för gamla Eskilstunaföremål

Höstens två studiebesök, den 5:e respektive 19:e oktober, vid Eskilstuna stadsmuseums föremålsmagasin i Svista, har varit mycket uppskattade. I det stora magasinet förvaras sedan 2018 inte mindre än 70.000 föremål, vilka tidigare varit utspridda på olika håll. Allt från verktyg, textilier och möbler till hattar, knivar och leksaker med anknytning till Eskilstuna har

nu samlats på ett och samma ställe. Här finns t ex en stor samling radioapparater liksom en unik "juke box" med skivor, skänkta av en tandläkare i Eskilstuna. Den symaskin fabrikören C E Johanssons hustru använde och som "kidnappades" av maken för att framställa de världsberömda passbitarna har också sin plats här.

Mekanisk skivspelare

C E Johansson

Bland andra intressanta föremål – vart och ett med sin unika historia – märks en epidemisjukvagn, gjord hos CA Engströms vagnfabrik, polis- och militäruniformer, hattar från Eskilstunamodisten Elsie, en vävstol från sockenbon Hilda Larsson, som både odlade linet och vävde fina handdukar av vilka några finns bevarade

här. Ett par välanvända arbetarbyxor, funna som isolering i väggarna på Jernberghska gården, hör till rariteterna. – För, som antikvarie Susanne Granlund konstaterar, det är inte de ekonomiska värdena som avgör vad som ingår i samlingarna; det kulturhistoriska värdet betyder mer.

Arbetarbyxor från Jernberghska gården

Susanne Granlund förevisar Hilda Larssons vävstol

Epidemisjukvagnen

En hatt från modisten Elsie

En intressant och givande nostalgisk rundvandring bland mängden av föremål var omdömet från de totalt 30 medlemmarna som deltog vid de två studiebesöken.

Då intresset varit så stort planeras för ytterligare ett studiebesök i vår.

Text: Anita Norberg Bilder: Gunnar Goblirsch och Anita Norberg

Studiecirklar hösten 2023

Följande studiecirklar har genomförts under hösten 2023:

Vinets kultur och historia, 4 gånger

Ledare: Sven Janeheden

Italienska – L'italiano 2, 10 gånger

Ledare: Inger Björkblom

Samtal om litteratur, 4 gånger

Ledare: Magnus Jansson

Släktforskning, 6 gånger

Ledare: Britt-Marie Stenqvist-Andersson och Marie Cypriansen

Bli vän med din dator, 5 gånger

Ledare: Kjell Wilhelmsson och Gunilla Ottosson

Filmstudio hösten 2023

Kommittén i ESU Dagfilmstudio valde följande filmer till hösten 2023. Filmerna visades på Biostaden, Kungsgatan 66.

Onsdag 20 september

Innan, nu och då

Produktion: Indonesien, (2022)

Regi: Kamila Andini

Onsdag 4 oktober

De åtta bergen

Produktion: Italien (2022).

Regi: Felix van Groeningen, Charlotte Vandermeerch

Onsdag 18 oktober

Skolan vid världens ände

Produktion: Bhutan, Kina, (2019)

Regi: Pawo Choyning Dorji.

Onsdag 15 november

Den tysta flickan

Produktion: Irland, (2022).

Regi: Colm Bairéad

Onsdag 29 november

Joyland

Produktion: Pakistan, (2022).

Regi: Saim Sadiq

Onsdag 6 december

Brevbäraren som byggde ett palats

Produktion: Frankrike, (2018)

Regi: Nils Tavernier